

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від _____ р. № _____
Київ

**Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня
2019 р. № 221 «Про затвердження Положення про спеціальну школу та
Положення про навчально-реабілітаційний центр»**

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Затвердити нову редакцію Положення про спеціальну школу, що додається.

Прем'єр-міністр

Денис ШМИГАЛЬ

Положення про спеціальну школу

Загальні положення

1. Це Положення визначає основні засади діяльності спеціальних шкіл усіх видів незалежно від форми власності.

Спеціальна школа у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про охорону дитинства”, “Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”, іншими актами законодавства та цим Положенням.

2. У цьому Положенні:

діти, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи – діти, які мають особливі освітні потреби та/або за рекомендацією лікаря (за умови наявності у спеціальної школи відповідних ліцензій) отримують у спеціальній школі реабілітаційні, корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (допомогу) без здобуття освіти.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про охорону дитинства”, “Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”.

3. Спеціальна школа має відповідати наступним вимогам:

кількість учнів (вихованців) спеціальної школи має складати не менше 60 дітей для сільської місцевості, та не менше 130 дітей для міської місцевості або відповідно до потужності закладу;

забезпечувати здобуття освіти учнями (вихованцями) відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти (за умови наявності дошкільного відділення) та Державних стандартів загальної середньої освіти;

мати обладнані кабінети для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до профілю спеціальної школи.

4. Головними завданнями спеціальної школи є:

1) організація освітнього процесу, що ґрунтується на загальнолюдських цінностях, визначених Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та «Про дошкільну освіту», у тому числі формуванню культури свободи та самодисципліни, відповідальності за своє життя, сміливості та реалізації творчого потенціалу як невід’ємних складників становлення особистості; нетерпимості до корупції; поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина; нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою; патріотизму, поваги до державної мови та державних символів України; почуттів доброти, милосердя, толерантності,

турботи, справедливості, шанобливого ставлення до сім'ї, відповідальності за свої дії;

2) забезпечення здобуття загальної середньої освіти дітьми з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку, фізичними, мовленнєвими та/або сенсорними порушеннями (далі – учнів (вихованців) з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів;

3) забезпечення системного психолого-педагогічного супроводу учнів (вихованців);

4) надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги), забезпечення реабілітаційних заходів для дітей;

5) створення умов для здобуття освіти учнями (вихованцями) відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти (за умови наявності дошкільного відділення) та Державних стандартів загальної середньої освіти шляхом належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення, забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби та можливості учнів (вихованців);

6) застосування в процесі навчання найбільш прийнятних для учнів (вихованців) методів і способів спілкування в освітньому середовищі (просторі), які максимально сприяють засвоєнню знань і соціальному розвитку, шляхом використання в освітньому процесі української жестової мови, шрифту Брайля, альтернативних методів комунікації тощо;

7) викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) із урахуванням можливостей та потреб дітей з особливими освітніми потребами, способами, що є найбільш прийнятними для учнів (вихованців) спеціальної школи, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів);

8) формування компетентностей для подальшого самостійного життя, розвиток природніх здібностей і обдарувань, творчого та критичного мислення учнів, здійснення їх допрофесійної підготовки та соціалізації;

9) сприяння всебічному розвитку учнів (вихованців);

10) засвоєння учнями (вихованцями) норм етики та загальнолюдської моралі, міжособистісного спілкування, основ гігієни та здорового способу життя, початкових трудових умінь і навичок;

10) набуття ключових компетентностей учнями (вихованцями), запровадження педагогіки партнерства, надання консультацій батькам або іншим законним представникам учня (вихованця) з метою забезпечення їх активної участі в освітньому процесі.

5. Спеціальна школа може:

1) проводити, у тому числі на платній основі, для педагогічних працівників закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, батьків (інших законних представників) спеціальні курси, семінари, тренінги, стажування, підвищення професійної майстерності в іншій формі, що не потребує отримання відповідної ліцензії;

2) створювати можливості для проходження практики здобувачів фахової передвищої та вищої освіти.

6. Спеціальна школа є юридичною особою, що діє на підставі статуту, який розробляється відповідно до цього Положення, Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та інших актів законодавства і затверджується засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом.

Серед іншого статут має містити інформацію про структурні підрозділи чи філії закладу та особливості їх функціонування.

7. Здобуття загальної середньої освіти, отримання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) і реабілітаційних заходів у державній та комунальній спеціальній школі її учнями (вихованцями) здійснюється безоплатно за рахунок державного та місцевих бюджетів, коштів засновника (засновників), інших джерел, не заборонених законодавством.

8. Спеціальна школа зобов'язана використовувати автоматизовану систему роботи інклюзивно-ресурсних центрів, вносити до відповідного модулю інформацію щодо:

зарахування учнів (вихованців) до спеціальної школи, переведення та відрахування їх;

влаштування учнів (вихованців) до пансіону спеціальної школи для цілодобового проживання;

моніторингу цілодобового перебування учнів (вихованців) у пансіоні спеціальної школи;

складання індивідуальної програми розвитку тощо.

Керівник спеціальної школи видає наказ про забезпечення роботи з персональними даними та відповідальну за внесення до автоматизованої системи роботи інклюзивно-ресурсних центрів особу, яка на рівні з керівником спеціальної школи несе відповідальність за повноту та достовірність даних, внесених до системи.

Види та структура спеціальних шкіл

9. З урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей утворюються такі спеціальні школи:

для дітей з порушеннями слуху;

для дітей з порушеннями зору;

для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку;

для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату;

для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

У школах для дітей з порушеннями слуху створюються класи для дітей з глухотою, класи для дітей зі зниженим слухом та, за умови наявності в штаті закладу відповідних фахівців та відповідної навчально-матеріальної бази, класи для дітей із тяжкими порушеннями мовлення; у школах для дітей з порушеннями зору – класи для дітей зі сліпотою та класи для дітей зі зниженим

зором. У разі недостатньої кількості дітей в один клас можуть бути зараховані діти із глухотою та із зниженим слухом; діти зі сліпотою та діти із зниженим зором тощо.

У спеціальній школі для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку класи для дітей з іншими порушеннями, крім класів для дітей зі складними порушеннями розвитку, не утворюються.

Діти зі складними порушеннями розвитку (у тому числі, які мають два та більше порушень) можуть навчатися в окремих класах спеціальної школи за умови, що одне з наявних порушень відповідає порушенням основного контингенту учнів (вихованців).

10. Спеціальна школа для дітей з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату може забезпечувати здобуття загальної середньої освіти на одному чи кількох рівнях освіти:

початкова освіта - 1-4 класи;

базова середня освіта - 5-10 класи;

профільна середня освіта - 11-13 класи.

11. Спеціальна школа для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку може забезпечувати здобуття загальної середньої освіти на одному або на декількох рівнях освіти:

початкова освіта - 1-4 класи;

базова середня освіта - 5-10 класи.

Для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку за наявності відповідної навчально-матеріальної бази можуть відкриватися класи профільної середньої освіти професійного спрямування - 11-13 класи.

Профільну середню освіту особи з порушеннями інтелектуального розвитку можуть здобувати у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

12. Спеціальна школа для дітей з тяжкими порушеннями мовлення може забезпечувати здобуття загальної середньої освіти на одному або двох рівнях освіти:

початкова освіта - 1-4 класи;

базова середня освіта - 5-10 класи.

Після здобуття базової середньої освіти у спеціальній школі діти з тяжкими порушеннями мовлення можуть продовжити здобуття повної загальної середньої освіти у ліцях або закладах професійної (професійно-технічної) освіти або закладах фахової передвищої освіти.

13. У спеціальній школі при наявності відповідної матеріально-технічної бази для учнів, які за станом здоров'я можуть оволодіти професією певного

кваліфікаційного рівня, відкриваються класи з поглибленою професійною орієнтацією. Зарахування учнів до таких класів здійснюється з урахуванням їх побажань (якщо їм не протипоказане навчання за певною професією) за заявою батьків або інших законних представників.

14. Спеціальна школа, у тому числі, може мати у своєму складі структурні підрозділи:

дошкільний підрозділ;

позашкільний підрозділ;

пансіон;

інші внутрішні структурні підрозділи, у тому числі реабілітаційне відділення.

Керівник спеціальної школи може ініціювати перед засновником або уповноваженим ним органом питання щодо створення або ліквідації структурних підрозділів.

Структурний підрозділ діє відповідно до установчих документів спеціальної школи та на підставі положення про нього, затвердженого керівником.

За завідування структурними підрозділами спеціальної школи передбачена доплата згідно з Законом України «Про повну загальну середню освіту».

15. Створення та функціонування в спеціальній школі дошкільного підрозділу здійснюється відповідно до Положення про заклад дошкільної освіти, затвердженого Кабінетом Міністрів України, установчих документів спеціальної школи та на підставі положення про нього, затвердженого керівником, з урахуванням контингенту дітей.

16. Створення пансіонів, проживання та утримання в них учнів здійснюється відповідно до Порядку проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти, встановленому Кабінетом Міністрів України, установчих документів спеціальної школи та на підставі положення про нього, затвердженого керівником.

17. Спеціальна школа може мати у своєму складі філії.

Філії можуть бути створені для забезпечення здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку, фізичними та/або сенсорними порушеннями. Філії не мають статусу юридичної особи та діють на підставі положення, розробленого на основі Типового положення про філію закладу освіти, затвердженого наказом МОН 06.12.2017 № 1568, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02 січня 2018 р. за № 1/31453, та затвердженого засновником спеціальної школи.

18. Гранична наповнюваність класів становить:

1) дітей із глухотою - вісім учнів;

2) дітей із сліпотою – вісім учнів;

3) дітей зі зниженим слухом, порушеннями опорно-рухового апарату – десять учнів;

4) дітей зі зниженим зором, легкими порушеннями інтелектуального розвитку, тяжкими порушеннями мовлення – дванадцять учнів;

5) дітей із складними порушеннями розвитку, помірними порушеннями інтелектуального розвитку – шість учнів;

6) дітей із порушеннями розвитку, що також мають розлади аутичного спектра, – шість учнів.

Клас відкривається за умови наявності більш як 50 відсотків граничної наповнюваності класів. У разі недостатньої кількості дітей в один клас можуть бути зараховані діти із глухотою та діти із зниженим слухом; сліпі діти та діти із зниженим зором тощо.

19. Гранична наповнюваність змішаних класів визначається відповідно до категорії дітей, яких більше в класі. У разі коли дітей з різними порушеннями однакова кількість, гранична наповнюваність визначається відповідно до тієї категорії дітей, порушення яких є функціонально складнішими (глухота, сліпота).

Допускається перевищення граничної наповнюваності класу не більш як на одну особу.

20. У спеціальній школі для учнів одного або різного віку початкових класів можуть бути утворені класи-комплекти. Такі класи функціонують на підставі Положення про з'єднаний клас (клас-комплект) початкової школи, затвердженого МОН.

21. За рішенням засновника та за обґрунтованої потреби у спеціальній школі можуть відкриватися групи (за умови наявності дошкільного відділення) та/або класи для дітей, які не мають особливих освітніх потреб та проживають наближено до спеціальної школи. Кількість класів (дошкільних груп) для дітей, що не мають особливих освітніх потреб, має складати менше ніж 30% від загальної кількості класів та дошкільних груп (за умови наявності дошкільного відділення). Такі групи та класи комплектуються та діють відповідно до законодавства.

Освітня програма закладу освіти для таких класів не має містити корекційно-розвиткового складника.

Учні (вихованці) таких груп та класів не можуть бути зараховані до пансіону.

22. Для вивчення навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів, у тому числі вибіркового, а також реалізації корекційно-розвиткового складника освітньої програми (проведення психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять) можуть формуватися та функціонувати міжкласні групи, що включатимуть учнів різних класів одного або різних років навчання.

23. Гранична наповнюваність дошкільних груп (у разі наявності дошкільного відділення), класів, груп подовженого дня відповідає наповнюваності класів.

У приватній або корпоративній спеціальній школі за умови отримання нею публічних коштів наповнюваність дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) та класів визначається її засновником (засновниками) на підставі подання педагогічної ради з урахуванням пропозицій батьків або інших законних представників учнів (вихованців), але не вище нормативу наповнюваності, визначеного цим Положенням.

24. Поділ класів на групи для вивчення окремих предметів у спеціальній школі здійснюється згідно з нормативами, встановленими МОН.

25. Мережа дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення), класів, міжкласних груп, груп подовженого дня затверджується керівником спеціальної школи та оформлюється його наказом з урахуванням віку, кількості та потреб дітей.

26. Зарахування учнів (вихованців) до спеціальних шкіл, переведення до іншого закладу освіти та відрахування здійснюються відповідно до Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти, встановленого МОН.

Зарахування дитини до пансіону спеціальної школи здійснюється відповідно до Порядку зарахування дітей на цілодобове перебування до закладів незалежно від типу, форми власності та підпорядкування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 586 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1780), та наказу керівника спеціальної школи.

Зарахування до пансіону спеціальної школи дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюється відповідно до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 "Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язані із захистом прав дитини" (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561).

27. Для реалізації освітньої програми, що містить корекційно-розвитковий складник, та надання реабілітаційних заходів у спеціальній школі в обов'язковому порядку створюються групи подовженого дня.

Управління спеціальною школою

28. Безпосереднє управління спеціальною школою здійснює її директор, який призначається на посаду за результатами конкурсного відбору. Директор спеціальної школи повинен мати вищу освіту не нижче ступеня магістра та стаж педагогічної роботи не менше трьох років. Призначення на посаду,

звільнення з посади, повноваження та відповідальність директора визначаються законодавством та статутом спеціальної школи.

29. Директор спеціальної школи є головою педагогічної ради - колегіального органу управління такої школи.

30. Усі педагогічні та медичні працівники, які входять до штату спеціальної школи, беруть участь у засіданнях педагогічної ради.

Рішення педагогічної ради підписуються її головою та секретарем та вводяться в дію наказом директора.

Засідання педагогічної ради проводяться у разі потреби, але не рідше ніж чотири рази на рік.

31. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування спеціальної школи є загальні збори (конференція) її колективу, що скликаються не рідше ніж один раз на рік.

Порядок скликання, повноваження, чисельність, склад загальних зборів (конференції) колективу визначаються статутом спеціальної школи і колективним договором.

Загальні збори (конференція) заслуховують звіт директора про здійснення керівництва спеціальною школою, розглядають питання щодо освітньої, методичної, економічної і фінансово-господарської діяльності спеціальної школи.

32. У спеціальній школі та її підрозділах може діяти учнівське самоврядування. Таке самоврядування може діяти на рівні класу, а також інших структурних підрозділів, зокрема пансіону. Керівник спеціальної школи сприяє та створює умови для діяльності органів учнівського самоврядування.

Учнівське самоврядування діє на підставі Закону України «Про повну загальну середню освіту» та положення про учнівське самоврядування закладу освіти, що затверджується загальними зборами уповноважених представників класів закладу освіти.

Організація діяльності спеціальної школи

33. Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою спеціальної школи у межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливостей регіону тощо.

Тривалість канікул протягом навчального року не може становити менше 30 календарних днів.

34. Керівник спеціальної школи визначає режим роботи відповідно до специфіки функціонування з урахуванням психофізичних особливостей учнів, вимог санітарного законодавства, забезпечення реалізації корекційно-розвиткового складника освітньої програми, психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) і реабілітаційних заходів.

35. Педагогічна рада схвалює стратегію розвитку спеціальної школи та річний план роботи, освітню (освітні) програму (програми), зміни до неї (них) та оцінює результати її (їх) виконання, правила внутрішнього розпорядку, положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти спеціальної школи, розглядає інші питання, віднесені законодавством та/або статутом спеціальної школи до її повноважень.

36. Розклад уроків (занять) складається відповідно до навчального плану.

Розклад уроків, психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять і реабілітаційних заходів складається з дотриманням педагогічних вимог та вимог санітарного законодавства з урахуванням індивідуальних особливостей учнів (вихованців), затверджується керівником спеціальної школи і не може призводити до перевантаження учнів (вихованців).

37. Тривалість уроків у 1 класі становить 35 хвилин, у 2-4 класах - 40 хвилин, у 5-12 (13) класах - 45 хвилин. Періодичність проведення перерв під час уроків (фізкультхвилинки) і тривалість перерв між уроками схвалюється педагогічною радою відповідно до особливостей організації освітнього процесу та харчування і затверджується керівником спеціальної школи.

38. Учні, їх батьки та інші законні представники можуть обирати форму здобуття освіти відповідно до індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів дитини.

Організація навчання за індивідуальною формою здобуття освіти (педагогічним патронажем) здійснюється відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого МОН.

У разі здобуття освіти за формою педагогічного патронажу для учнів в обов'язковому порядку складається індивідуальний навчальний план.

39. Організація навчання за дистанційною формою здобуття освіти в спеціальній школі здійснюється відповідно до положення про дистанційне навчання, затвердженого МОН.

40. Учні (вихованці) спеціальної школи забезпечуються медичним обслуговуванням, що здійснюється медичними працівниками, які входять до штату спеціальної школи або відповідних закладів охорони здоров'я, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Заклади охорони здоров'я спільно з органами управління освітою та органами охорони здоров'я щороку забезпечують безоплатне проведення медичного огляду учнів (вихованців), моніторинг стану здоров'я, здійснення лікувально-профілактичних заходів.

Педагогічні працівники спеціальної школи зобов'язані володіти навичками з надання домедичної допомоги дітям, відповідно до професійного стандарту за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)”, затвердженого наказом МОН.

Медичні працівники спеціальної школи зобов'язані надавати учням (вихованцям) первинну медичну допомогу і звертатися у разі потреби до відповідного закладу охорони здоров'я.

41. Відповідальність за організацію харчування учнів (вихованців) у спеціальній школі, додержання вимог санітарного законодавства, законодавства про безпечність та якість харчових продуктів покладається на засновника (засновників) та керівника спеціальної школи. Харчування учнів (вихованців) здійснюється відповідно до норм та порядку організації харчування учнів (вихованців) у закладах освіти, встановлених Кабінетом Міністрів України.

42. Харчування у спеціальних школах організовується з перервами 3,5-4 години між прийомами їжі:

п'ятиразове (сніданок, другий сніданок, обід, підвечірок, вечеря) - для учнів, які цілодобово перебувають у спеціальній школі з проживанням у пансіоні;

триразове (другий сніданок, обід, підвечірок) - для учнів, які навчаються у спеціальній школі та перебувають у групі подовженого дня;

дворазове (другий сніданок, обід) – для учнів, які навчаються в спеціальній школі та не відвідують групи подовженого дня.

За потреби відповідно до структури навчального дня та за погодженням з засновником керівник спеціальної школи може встановити для учнів, які навчаються у спеціальній школі та перебувають довготривало у групі подовженого дня, інший режим харчування, у тому числі чотириразовий (другий сніданок, обід, підвечірок, вечеря) з забезпеченням перерв між прийомами їжі 3,5-4 години.

Для вихованців дошкільних груп (у разі наявності дошкільного відділення) режим харчування встановлюється відповідно до порядку організації харчування вихованців закладів дошкільної освіти.

Організація харчування учнів (вихованців) здійснюється у відповідності до Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.03.2013 р. за № 410/22942.

Харчування учнів (вихованців) у спеціальній школі здійснюється відповідно до норм харчування, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Діти, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, у випадку тривалого перебування протягом дня в закладі освіти, можуть забезпечуватися харчуванням на платній основі.

Працівники центру можуть харчуватися на платній основі за нормами старшої вікової групи учнів спеціальної школи.

43. Спеціальна школа може надавати інші послуги на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності, у тому числі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів від 2 березня 2016 р. № 285.

Організація освітнього процесу

44. Освітній процес у спеціальній школі спрямовується на розвиток особистості учня (вихованця) шляхом формування та застосування його компетентностей та має корекційну спрямованість. Шляхом індивідуального та диференційованого підходів освітній процес забезпечує опанування учнями Державних стандартів загальної середньої освіти, корекцію порушень розвитку, засвоєння освітньої програми, розвиток здібностей та подальшу соціалізацію.

45. Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їх особливих освітніх потреб.

46. Освітній процес в спеціальних школах для дітей з порушеннями слуху, зору та опорно-рухового апарату (крім класів для дітей із складними порушеннями розвитку) може організовуватися за такими циклами відповідно до рівнів освіти:

перший цикл початкової освіти - адаптаційно-ігровий (1-2 роки навчання);

другий цикл початкової освіти - основний (3-4 роки навчання);

перший цикл базової середньої освіти - адаптаційний (5-6 роки навчання);

другий цикл базової середньої освіти - базове предметне навчання (7-10 роки навчання);

перший цикл профільної середньої освіти - профільно-адаптаційний (11 рік навчання);

другий цикл профільної середньої освіти – профільний (12-13 роки навчання).

47. Освітній процес в спеціальних школах для дітей з інтелектуальним порушеннями та класах для дітей із складними порушеннями розвитку може організовуватися за такими циклами відповідно до рівнів освіти:

перший цикл початкової освіти - адаптаційно-ігровий (1-2 роки навчання);

другий цикл початкової освіти - основний (3-4 роки навчання);

перший цикл базової середньої освіти - адаптаційний (5-6 роки навчання);

другий цикл базової середньої освіти - базове предметне навчання (7-10 роки навчання);

перший цикл профільної середньої освіти - профільно-адаптаційний (11 рік навчання);

другий цикл профільної середньої освіти – профільний, професійного спрямування (12-13 роки навчання).

48. Освітній процес в спеціальних школах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (крім класів для дітей з із складними порушеннями розвитку) організовується на рівні початкової та/або базової середньої освіти за такими циклами:

перший цикл початкової освіти - адаптаційно-ігровий (1-2 роки навчання);

другий цикл початкової освіти - основний (3-4 роки навчання);

перший цикл базової середньої освіти - адаптаційний (5-6 роки навчання);

другий цикл базової середньої освіти - базове предметне навчання (7-10 роки навчання).

Після здобуття базової середньої освіти в спеціальній школі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення діти здобувають профільну освіту у ліцеях або закладах професійної (професійно-технічної) освіти або закладах фахової передвищої освіти.

49. Домашні завдання у першому циклі початкової школи (1-2 класи) не задаються. Письмові домашні завдання у другому циклі початкової школи (3-4 класи) не є обов'язковими.

Домашні завдання у 5-13 класах задаються з урахуванням особливостей психофізичного розвитку учнів та педагогічних і санітарно-гігієнічних вимог. Зміст, обсяг і форма виконання домашніх завдань визначаються вчителем.

50. Спеціальна школа для забезпечення здобуття загальної середньої освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму. Освітні програми можуть бути розроблені на основі відповідної типової освітньої програми або освітніх програм, розроблених суб'єктами освітньої діяльності, науковими установами, фізичними чи юридичними особами і затверджених Державною службою якості освіти України відповідно до вимог Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Рішення про використання закладом освіти для забезпечення здобуття загальної середньої освіти освітньої програми, розробленої на основі типової освітньої програми або іншої освітньої програми, приймається педагогічною радою закладу освіти.

Освітня програма, розроблена не на основі типової освітньої програми, підлягає затвердженню Державною службою якості освіти України у порядку, затвердженому МОН.

Не можуть бути затверджені та використовуватися освітні програми, що не передбачають досягнення учнями результатів навчання, визначених державними стандартами.

51. Освітня програма спеціальної школи в обов'язковому порядку має містити корекційно-розвиткових складник, що враховує специфіку розвитку та потреб учнів.

Освітня програма спеціальної школи повинна містити навчальний план, в якому конкретизується перелік навчальних дисциплін (предметів) та кількість годин на тиждень.

52. Освітня програма спеціальної школи схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується її керівником.

53. На основі визначеного в освітній програмі спеціальної школи навчального плану педагогічна рада складає, а його керівник затверджує річний навчальний план (один або декілька), в якому конкретизується перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), обов'язкових для вивчення, вибіркових (за вибором учнів) освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів, та кількість навчальних годин на тиждень (та/або кількість годин на навчальний рік).

54. Освітня програма та навчальний план спеціальної школи мають забезпечувати корекційно-розвитковий складник та предмети для вибору.

У спеціальній школі має бути забезпечено викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) способами, що є найбільш прийнятними для осіб відповідного віку, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів).

Навчання учнів (вихованців) спеціальної школи має здійснюватися за допомогою найбільш прийнятних для таких дітей мов, методів і способів спілкування в освітньому середовищі (просторі) та максимально сприяти засвоєнню знань і соціальному розвитку. Зокрема для дітей, які є сліпими чи глухими, шляхом використання в освітньому процесі української жестової мови або шрифту Брайля; для дітей з розладами аутичного спектра – з використанням (за потреби) альтернативних способів комунікації, використання інших методів і способів, які забезпечують формування необхідних компетентностей для подальшого самостійного життя, розвиток комунікативних навичок.

Для дітей зі складними порушеннями розвитку використовуються методи та способи, які враховують потреби дитини та забезпечують формування компетентностей, необхідних для подальшого самостійного життя.

55. У спеціальних школах забезпечується психолого-педагогічний супровід, надаються (проводяться) психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття).

56. Корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні заняття в спеціальній школі можуть проводитися у індивідуальній чи груповій формі.

Для проведення групових занять можуть формуватися та функціонувати міжкласні групи у кількості від 3 до 6 осіб. Формування таких груп здійснюється відповідно до індивідуальних програм розвитку учнів (вихованців).

Індивідуальні заняття проводяться відповідно до індивідуальної програми розвитку.

57. Психологічне забезпечення освітнього процесу в спеціальній школі здійснюється практичними психологами, соціально-педагогічний патронаж - соціальними педагогами.

58. У спеціальній школі реалізується індивідуальна освітня траєкторія учня (вихованця), що передбачає розробку для кожного учня (вихованця) індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану (за потребою).

59. Індивідуальна програма розвитку складається для кожного учня на підставі висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку його розвитку, наданого інклюзивно-ресурсним центром, та має містити інформацію про особливості та динаміку розвитку дитини, особливості засвоєння освітньої програми закладу освіти (її окремих освітніх компонентів), потребу в індивідуальному навчальному плані, потребу в адаптації/модифікації програми, перелік психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги), яких потребує дитина.

У разі наявності у спеціальній школі реабілітаційного відділення в індивідуальній програмі розвитку зазначається перелік реабілітаційних заходів, яких потребує дитина.

У разі відвідування учнем реабілітаційної установи індивідуальна програма розвитку узгоджується з індивідуальним планом реабілітації в такій установі.

Індивідуальна програма розвитку затверджується керівником спеціальної школи та підписується батьками або іншими законними представниками учня (вихованця).

60. Індивідуальний навчальний план (за потреби) розробляється на підставі поданої батьками дитини чи особою, яка досягла повноліття, письмової заяви.

Індивідуальний навчальний план розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється

педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

Індивідуальний навчальний план може визначати відмінні від визначених освітньою програмою закладу освіти послідовність, форму і темп засвоєння учнем освітніх компонентів.

Індивідуальний навчальний план повинен забезпечувати засвоєння учнем відповідної освітньої програми спеціальної школи із збереженням корекційно-розвиткового складника та передбачати його участь в усіх (можливих для такого учня) заходах.

61. Особи з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями розвитку (крім інтелектуальних порушень), які завершили здобуття певного рівня загальної середньої освіти, отримують відповідний документ про освіту.

Здобувачі освіти з порушеннями інтелектуального розвитку, які здобули базову середню освіту, отримують документ про здобуття базової середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами відповідно до наказу МОН від 16.10.2018 р. №1109.

Здобувачі освіти з помірними порушеннями інтелектуального розвитку, які завершили повний курс навчання у спеціальній школі, отримують відповідний документ про освіту для осіб з помірними інтелектуальними порушеннями.

Групи подовженого дня

62. У спеціальній школі в обов'язковому порядку утворюються групи подовженого дня, в яких, зокрема забезпечується реалізація корекційно-розвиткового складника освітньої програми закладу освіти та реабілітаційних заходів.

63. Освітній процес у групах подовженого дня організовується вихователями спеціальної школи з урахуванням освітньої програми закладу освіти. Оплата праці вихователів спеціальної школи, що знаходиться у комунальній власності, у групі подовженого дня здійснюється за рахунок коштів освітньої субвенції відповідно до частини сьомої статті 24 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

64. Групи подовженого дня у спеціальній школі створюються для: реалізації освітньої програми спеціальної школи, що містить корекційно-розвитковий та виховний складники;

організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів;

забезпечення корекційно-розвиткової допомоги;

забезпечення реабілітаційних заходів;

надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань;

формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для подальшого самостійного життя;

забезпечення виконання індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану (за наявності); організації дозвілля учнів.

65. Організація та функціонування групи подовженого дня здійснюється з дотриманням вимог законодавства щодо охорони праці, правил протипожежної безпеки, санітарно-гігієнічних правил та норм.

66. У спеціальній школі мають бути створені умови для організації денного відпочинку (сну) учнів першого класу, дітей, які цього потребують, та перебувають у групі подовженого дня.

67. Режим роботи групи подовженого дня та організація освітнього процесу в ній мають відповідати Державним санітарним нормам та правилам «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затверджених наказом МОЗ від 20.02.2013 р. № 144, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942.

Режим роботи групи подовженого дня спеціальної школи має передбачати:

- корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні заняття;
- реабілітаційні заходи;
- виконання домашніх завдань (за наявності);
- харчування тривалістю не менш як 30 хвилин;
- прогулянки на відкритому повітрі;
- проведення виховних заходів та спортивно-оздоровчих занять.

68. Учні спеціальної школи можуть перебувати в групі подовженого дня не більше шести годин на день.

На підставі заяви батьків (інших законних представників) учнів дозволяється батькам (іншим законним представникам) або уповноваженим ним особам (за нотаріально завіреною заявою) забирати учнів у зручний час. Для таких учнів має бути складений відповідний графік корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних занять і реабілітаційних заходів з метою реалізації індивідуальної програми розвитку та індивідуальної програми реабілітації.

Психолого-педагогічний супровід

69. У спеціальній школі здійснюється психолого-педагогічний супровід кожного учня (вихованця). З цією метою педагогічні та медичні працівники здійснюють спостереження за учнями (вихованцями). Результати таких спостережень обговорюються на засіданнях психолого-педагогічного консилиуму з метою уточнення змісту, форм і методів навчання, застосування індивідуального підходу до учня (вихованця).

70. Психолого-педагогічний консилиум утворюється у кожній спеціальній школі наказом керівника із затвердженням персонального складу та діє на підставі цього Положення та положення про психолого-педагогічний консилиум відповідного освітнього закладу.

До складу психолого-педагогічного консилиуму входять керівник спеціальної школи або його заступник (голова), медичний працівник, який входить до штату спеціальної школи або відповідного закладу охорони здоров'я, спеціальний педагог (корекційний педагог) (сурдопедагог, тифлопедагог, логопед тощо), практичний психолог, соціальний педагог, інші педагогічні працівники, в тому числі вчитель початкових класів, вчитель фізичної культури (лікувальної фізичної культури), вихователь. На засіданні психолого-педагогічного консилиуму обирається заступник голови та секретар консилиуму.

71. На засідання психолого-педагогічного консилиуму можуть запрошуватися представник інклюзивно-ресурсного центру, на території обслуговування якого розташована спеціальна школа.

72. Основними функціями психолого-педагогічного консилиуму є:

1) забезпечення психолого-педагогічного супроводу учнів (вихованців) спеціальної школи;

2) поглиблене вивчення стану здоров'я та розвитку учнів (вихованців) спеціальної школи, складання індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану (за потреби);

3) проведення моніторингу динаміки розвитку учнів (вихованців) та результатів корекційно-розвиткової роботи;

2) розробка рекомендацій щодо особливостей організації освітнього процесу відповідно до особливостей психофізичного розвитку учнів (вихованців), а також визначення індивідуальної освітньої траєкторії;

3) визначення оптимальних умов, форм і методів навчання з урахуванням освітніх потреб учня;

4) надання консультаційної допомоги батькам або іншим законним представникам, педагогічним працівникам з питань організації навчання учня (вихованця);

5) надання за запитом консультативної допомоги з питань організації навчання осіб з особливими освітніми потребами, що здобувають освіту в інклюзивних та спеціальних класах (групах) інших закладів дошкільної та загальної середньої освіти;

7) складання індивідуальної програми розвитку та надання консультацій батькам (іншим законним представникам) дітей, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, а відвідують її для отримання реабілітації та/або корекційно-розвиткових і психолого-педагогічних послуг.

73. Рішення психолого-педагогічного консилиуму фіксуються в протоколі засідання та ухвалюються більшістю голосів членів консилиуму. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови психолого-педагогічного консилиуму. Засідання психолого-педагогічного консилиуму проводяться у разі потреби, але не рідше ніж двічі на рік.

74. Для прийняття рішення щодо індивідуальної освітньої траєкторії учня залучаються його батьки або інші законні представники.

Оцінювання результатів навчання

75. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання. Освітня програма, яка використовується спеціальною школою, має містити опис організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.

Оцінювання результатів навчання учня спеціальної школи здійснюється згідно із загальними критеріями оцінювання та з урахуванням індивідуального навчального плану (за наявності).

Система та загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів визначаються МОН.

76. Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття початкової, базової середньої чи профільної середньої освіти, вимогам державних стандартів здійснюється шляхом державної підсумкової атестації.

Кожен учень має пройти державну підсумкову атестацію за кожний рівень повної загальної середньої освіти з державної мови, математики та інших предметів, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Учні спеціальної школи можуть бути звільнені від проходження атестації за заявою батьків (одного з батьків) або інших законних представників відповідно до Порядку проведення державної підсумкової атестації, затвердженого МОН.

77. Облік оцінювання результатів навчання учнів протягом навчального року здійснюється у класних журналах. Результати навчання за рік зазначаються в особових справах учнів.

Виховання у спеціальних школах

78. Виховний процес є невід'ємною складовою освітнього процесу у спеціальній школі і ґрунтується на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях Українського народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принципах, визначених Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» та «Про повну загальну середню освіту».

79. У спеціальній школі спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу забезпечується єдність навчання, виховання і розвитку учнів.

Для всебічного розвитку учнів (вихованців) у спеціальній школі утворюються, зокрема, гуртки за інтересами, спортивні секції або залучаються заклади позашкільної освіти.

80. Виховання здійснюється педагогічними працівниками, зокрема вихователями, відповідно до освітньої програми закладу освіти, режиму роботи спеціальної школи та спрямовується на формування компетентностей, необхідних для успішної соціалізації учня (вихованця).

Реабілітаційне відділення спеціальної школи

81. В спеціальній школі з метою реалізації реабілітаційних заходів може бути створено реабілітаційне відділення, яке діє як структурний підрозділ відповідно до установчих документів спеціальної школи та на підставі положення про нього, затвердженого керівником.

82. Реабілітаційне відділення може забезпечувати реалізацію заходів психолого-педагогічної реабілітації та соціально-побутової реабілітації (абілітація), а також забезпечення базових реабілітаційних заходів.

83. Базові реабілітаційні заходи передбачають:

заняття з профільними спеціалістами з реабілітації, зокрема вчителем-логопедом, спеціальним (корекційним) педагогом (вчителем-дефектологом), вчителем-реабітологом, практичним психологом, інструктором фізкультури;

заходи з інструктором з фізичної реабілітації, фізичним терапевтом, ерготерапевтом та іншими, або з профільними лікарями, які уведені до штату спеціальної школи;

реабілітаційні послуги, у тому числі фізичну терапію, лікувальну фізкультуру, масаж загальний, механотерапію за потребою (локомоторну терапію, мотомедтерапію), апаратну фізіотерапію (теплолікування, вібротерапію), метод динамічної пропріоцептивної корекції із застосуванням рефлекторно-навантажувальних пристроїв, логопедичну корекцію, сурдопедагогічну корекцію, психологічну корекцію, педагогічну корекцію, соціальну адаптацію тощо.

84. Реабілітаційне відділення спеціальної школи за наявності обладнання, персоналу та матеріально-технічної бази може здійснювати реабілітацію дітей, у тому числі:

1) ранню реабілітацію дітей (до 7 років), що полягає в поєднанні різних видів та форм реабілітації, передбачає залучення до реабілітаційного процесу батьків або осіб, які їх замінюють, чи уповноважені ними особи та включає, у тому числі консультативну допомогу сім'ям;

2) фізичну реабілітацію, що направлена на виконання комплексів фізичних вправ, спрямованих на поліпшення діяльності організму і координацію вправності рухів, відновлення фізичної дієздатності, підтримання нормального рівня життєдіяльності;

3) соціальну реабілітацію (абілітацію), що передбачає оволодіння основними соціальними навичками з метою вироблення та підтримання навичок автономного проживання, стереотипів безпечної поведінки, опанування навичками захисту власних прав та інтересів, забезпечення автономного проживання у суспільстві з необхідною підтримкою;

4) трудову реабілітацію для дітей з особливими освітніми потребами;

5) фізкультурно-спортивну реабілітацію спрямовану на підвищення рухової активності, оздоровлення, формування компенсаторних функцій організму і позитивної мотивації.

85. Реабілітаційне відділення може надавати реабілітаційні послуги дітям, які не навчаються в цій спеціальній школі.

Відшкодування вартості реабілітаційних заходів для дітей, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, здійснюється за рахунок бюджетних коштів у відповідності до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 27 березня 2019 р. № 309., або з інших джерел не заборонених законодавством.

86. Реабілітаційні заходи учням (вихованцям) спеціальної школи надаються у відповідності до індивідуальної програми реабілітації та узгоджуються з індивідуальною програмою розвитку дитини (за наявності).

Реабілітаційні заходи дітям, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, надаються відповідно до індивідуальної програми реабілітації.

Медичні працівники реабілітаційного відділення спеціальної школи за погодженням з лікарями забезпечують виконання медичних приписів закладів охорони здоров'я, в тому числі фізіотерапію, лікувальну фізичну культуру, застосування відповідного обладнання (оптичного, звукопідсилювального, ортопедичного), масаж тощо.

Особливості надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги)

87. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомога) надаються у рамках корекційно-розвиткового складника освітньої програми та навчального плану в індивідуальній або груповій формі у вигляді занять.

Для вихованців дошкільних груп (за умови наявності дошкільного відділення) такі заняття проводяться протягом дня.

Для учнів спеціальної школи – як правило у другій половині дня, крім випадків, коли проведення таких занять у першу половину дня передбачено освітньою програмою закладу та медичними показниками. Корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні заняття для учнів спеціальної школи не мають заважати опануванню ними Державного стандарту базової середньої освіти.

Для дітей, які не навчаються в спеціальній школі, корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні заняття можуть проводитися протягом дня.

Такі заняття проводяться педагогічними працівниками, які мають відповідну вищу педагогічну освіту.

88. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття надаються в спеціальній школі відповідно до освітньої програми та навчального плану, а також із врахуванням індивідуальних програм розвитку. У тому числі в спеціальній школі можуть проводитися корекційно-розвиткові заняття з: лікувальної фізичної культури; ритміки (логоритміки); розвитку мовлення (формування вимови і мовлення); соціально-побутового орієнтування; орієнтування у просторі; розвитку слухового, зорового, тактильного сприймання; альтернативної комунікації; корекції розвитку; корекції мовлення; корекції та розвитку психофізичних функцій (використання елементів: кінезіотерапії, анімалотерапії (іпо-, каніс-, феліно-, орніто-), арт-терапії (ізо-, драмо-, казко-, музико-, кіно-, піско-, ігро-, мульт-, фото-, кольоро-, пластилінової, танцювальної терапії, психогімнастики), працетерапії, ерготерапії, ароматерапії, Монтессорі-терапії) тощо.

89. Трудове навчання у спеціальній школі спрямовується на оволодіння учнями (вихованцями) трудовими вміннями і навичками, що є основою для подальшої професійної підготовки.

Трудове навчання здійснюється диференційовано з урахуванням психофізичних, індивідуальних особливостей учня (вихованця).

90. У спеціальній школі особлива увага приділяється опануванню Базового компоненту дошкільної освіти (за умови наявності дошкільного відділення) та Державного стандарту загальної середньої освіти із врахуванням індивідуальних можливостей учнів (вихованців), формуванню компетентностей для самостійного життя, у тому числі:

1) для учнів (вихованців) з порушеннями зору – використанню в освітньому процесі шрифту Брайля, тактильних наочно-дидактичних та навчальних матеріалів, у тому числі рельєфних малюнків, або адаптованих під особливості зорового сприймання, збереженню зору та дотриманню режиму охорони зору, формуванню необхідних компетентностей для подальшого самостійного життя, у тому числі орієнтування в просторі, соціально-побутовому орієнтуванню, розвитку зорового та тактильного сприймання, визначенню оптимальних можливостей практичного використання зорових функцій кожним учнем (вихованцем), дозованого зорового та фізичного навантажень, забезпеченню відповідного розумного пристосування та використанню відповідних додаткових засобів для навчання, забезпеченню іншої необхідної корекційно-розвиткової допомоги;

2) для учнів (вихованців) з порушеннями слуху - корекційно-розвитковій допомозі, спрямованій на максимальне збереження та розвиток залишкового слуху, формування вимови, розвиток усного мовлення дітей із спостереженням за динамікою розвитку їх слухової функції; компенсаторному розвитку з

використанням української жестової мови, білінгвального підходу до якісного засвоєння навчального матеріалу з усіх навчальних предметів (дисциплін);

3) для учнів (вихованців) з інтелектуальними порушеннями - корекційно-розвитковій допомозі, життєво-практичній спрямованості підготовки до самостійного життя на основі принципів диференційованого та особистісно-орієнтованого підходів;

4) для учнів (вихованців) з порушеннями опорно-рухового апарату – забезпеченню рухового та ортопедичного режимів, реабілітаційних заходів (лікувальної фізичної культури, масажу, фізіобальнеокліматотерапії, занять в басейні тощо) для забезпечення відновлення і розвитку резервних та компенсаторних можливостей організму;

5) для учнів (вихованців) з тяжкими порушеннями мовлення - корекційно-розвитковій допомозі, спрямованій на корекцію порушень мовленнєвої системи та ускладнень, які їх супроводжують (порушень усного та писемного мовлення, вторинної затримки психічного розвитку, розладів емоційно-вольової сфери тощо);

6) для учнів (вихованців) із розладами аутичного спектра – формуванню необхідних компетентностей для подальшого самостійного життя, соціально-побутовому орієнтуванню, розвитку комунікативних навичок, у тому числі корекції порушень мовленнєвої системи та ускладнень, які їх супроводжують, розладів емоційно-вольової сфери, формуванню альтернативної комунікації тощо.

Під час роботи з дітьми із складними порушеннями розвитку, які навчаються в окремих класах спеціальної школи, приділяється увага формуванню компетентностей для самостійного життя, у тому числі соціально-побутовому орієнтуванню, забезпеченню корекційно-розвиткової допомоги відповідно до індивідуальної програми розвитку.

91. У спеціальній школі можуть отримувати корекційно-розвиткові, психолого-педагогічні та реабілітаційні послуги, у тому числі на платній основі, діти з особливими освітніми потребами, які не є учнями (вихованцями) цієї спеціальної школи.

92. Корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги безкоштовно за рахунок штатних одиниць, надаються:

дітям з особливими освітніми потребами, які мають висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, виданий інклюзивно-ресурсним центром, та які не отримують за місцем навчання таких послуг за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, про що має бути надана довідка закладу освіти, у якому навчаються такі діти;

дітям дошкільного віку з особливими освітніми потребами, які мають висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, виданий інклюзивно-ресурсним центром, але не почали навчання в закладах дошкільної освіти.

93. Для надання корекційно-розвиткових, психолого-педагогічних послуг та реабілітаційних послуг дітям, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, керівник спеціальної школи веде облік дітей, із зазначенням терміну, на отримання та умов надання їм послуг.

Для проведення обліку батьки (інші законні представники) надають:

копію свідоцтва про народження дитини або документ, що посвідчує особу дитини (під час подання копії пред'являється оригінал);

копію відповідного витягу з медичної картки закладу охорони здоров'я, в якому дитина перебуває під медичним наглядом;

копію висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, наданого інклюзивно-ресурсним центром (за наявності);

копію індивідуальної програми розвитку, складену в закладі освіти, де дитина здобуває освіту (за наявності);

копію індивідуальної програми реабілітації (за наявності);

копію медичної довідки із зазначенням вказівок та призначення лікаря та протипоказань до здійснення реабілітаційних заходів (за наявності).

94. У випадку отримання корекційно-розвиткових, психолого-педагогічних та реабілітаційних послуг на платній основі між батьками (іншими законними представниками) дитини, яка потребує таких послуг, та закладом освіти підписується відповідний договір про надання послуг із зазначенням строків надання послуг, їх вартості та умов перебування в закладі освіти.

У договорі зазначається згода батьків (інших законних представників) дитини на обробку персональних даних, дотримання ними та дітьми правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, розроблення та реалізацію індивідуальної програми розвитку.

95. Діти, які за станом здоров'я відповідно до витягу з медичної картки закладу охорони здоров'я, в якому дитина перебуває під медичним наглядом, не можуть відвідувати заклад освіти за інституційною очною формою освіти, до реабілітаційного відділення спеціальної школи не зараховуються.

96. Під час карантину та обмежувальних протиепідемічних заходів за рішенням керівника спеціальної школи може припинятися відвідування реабілітаційного відділення спеціальної школи дітьми, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, за виключенням індивідуальних занять та реабілітаційних заходів, якщо вони організовані з дотриманням епідемічних норм та можуть бути забезпечені без контакту з учнями (вихованцями) спеціальної школи.

Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність

97. Матеріально-технічна база спеціальної школи включає будівлі, споруди, землю, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло, інші цінності, вартість яких відображена у балансі.

98. Майно, закріплене за державною або комунальною спеціальною школою, належить їй на правах оперативного управління та не може бути вилучене, якщо інше не передбачено законодавством.

99. Використання матеріально-технічної бази та провадження фінансово-господарської діяльності спеціальної школи здійснюється відповідно до законодавства.

100. У спеціальній школі мають бути приміщення та обладнання для організації освітнього процесу, в тому числі надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги), реабілітаційних заходів, позакласної роботи.

Приміщення спеціальної школи та територія мають бути доступними для осіб з особливими освітніми потребами відповідно до будівельних норм, державних стандартів і правил.

101. У спеціальній школі мають бути навчальний корпус з обладнаними кабінетами, у тому числі кабінет інформатики, класами, лабораторіями, залами, майстернями, бібліотекою (медіатекою), спортивною залом чи майданчиком, ресурсними кімнатами тощо. За завідування майстернями, кабінетами інформатики, навчальними (навчально-методичними) кабінетами, ресурсними кімнатами, лабораторіями, спортивними залами чи майданчиками, навчально-дослідними ділянками, бібліотекою (медіатекою) або за бібліотечну роботу чи роботу з бібліотечним фондом підручників передбачена доплата згідно з законодавством.

102. Для надання (проведення) психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (занять) у спеціальній школі можуть облаштовуватися та забезпечуються обладнанням такі приміщення:

- 1) кабінет практичного психолога;
- 2) кабінет соціального педагога;
- 3) логопедичний кабінет;
- 4) кабінет для проведення групових занять з ритміки (логоритміки);
- 5) кабінет лікувальної фізичної культури;
- 6) кімнати для психологічного розвантаження;
- 7) ресурсна кімната або кабінет соціально-побутового орієнтування;
- 8) навчально-виробничі майстерні для організації поглибленого трудового навчання;
- 9) кабінет трудового (предметно-практичного) навчання для учнів початкової школи;
- 10) кабінет для індивідуальних та фронтальних занять з розвитку слухозоро-тактильного сприймання та формування вимови.

У спеціальній школі мають бути спортивна зала та спортивний майданчик.

103. У школах для дітей з порушенням зору створюються:

1) кабінет інформаційних ресурсів, обладнаний комп'ютерними тифлокомплексами із спеціально адаптованим програмним забезпеченням (для сліпих дітей тифлокомплекси мають бути укомплектовані брайлівським дисплеєм, для дітей із зниженим зором - технічними засобами збільшення) та брайлівським принтером;

2) бібліотека і читальна зала, розміри яких відповідають вимогам щодо розміщення та користування книгами, що видані з використанням шрифту Брайля, та спеціальними технічними засобами для читання, а також телесенсорними лупами та аудіокнигами;

3) майданчик для проведення занять з орієнтування у просторі;

4) клас з комп'ютерною технікою із спеціальним програмним забезпеченням для збільшення та озвучування текстів, телесенсорними лупами тощо.

Робоче місце учня (вихованця) такої школи забезпечується індивідуальним освітленням, а класи - додатковим освітленням дошки.

104. У школах для дітей з порушеннями слуху створюються:

1) кабінет української жестової мови;

2) слуховий кабінет, обладнаний комплектом стаціонарної (дротової або бездротової) звукопідсилювальної апаратури колективного користування, комп'ютерною технікою з програмним забезпеченням для проведення групових занять з розвитку слухового сприймання, формування навичок користування залишковим слухом у процесі мовленнєвого спілкування, нормалізації тембру, голосу, інтонації і ритму мовлення, розвитку здатності орієнтуватись у світі немовленнєвих звуків та діагностичною апаратурою, зокрема аудіометром, для проведення індивідуальної роботи з вивчення стану і динаміки порушеної слухової функції, виявлення резерву її розвитку, підбору і уточненню режиму слухової апаратури;

3) кабінет інформатики з комп'ютерною технікою із спеціальним програмним забезпеченням.

99. У школах для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату створюються:

1) кабінети лікувальної фізичної культури (з розрахунку один кабінет на одного інструктора лікувальної фізичної культури (вчителя-реабілітолога) для роботи у дві зміни);

2) масажні кабінети.

105. У реабілітаційному відділенні спеціальної школи відповідно до виду спеціальної школи можуть створюватися:

1) процедурний кабінет;

2) кабінет фізіотерапії;

3) офтальмологічний кабінет із затемненою кімнатою;

4) кабінет плеоптичного (плеопто-ортоптичного) лікування;

5) кабінет для занять з розвитку зорового сприймання;

6) кабінет дитячого психіатра (невролога), ортопеда;

7) масажний кабінет;

8) кабінети корекційно-відновлювальної сурдопедагогічної реабілітації для проведення індивідуальних та групових занять з розвитку слухового, слухозоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови;

9) кабінети корекційно-відновлювальної сурдопедагогічної реабілітації, які обладнані слухомовними тренажерами та відповідним програмним забезпеченням;

10) кабінети для корекції та розвитку психофізичних функцій (використання елементів: кінезіотерапії, анімалотерапії (іпо-, каніс-, феліно-, орніто-), арт-терапії (ізо-, драмо-, казко-, музико-, кіно-, піско-, ігро-, мульт-, фото-, кольоро-, пластилінової, танцювальної терапії, психогімнастики), працетерапії, ерготерапії, ароматерапії, Монтессорі-терапії тощо);

11) інші кабінети для здійснення логопедичної, психологічної, педагогічної корекції, соціальної адаптації.

Кабінети та приміщення реабілітаційного відділення можуть використовуватися під час освітнього процесу. Приміщення для проведення психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять можуть використовуватися для проведення реабілітаційних заходів.

106. Учні (вихованці) забезпечуються спортивним інвентарем та обладнанням, засобами навчання та іншим навчальним приладдям, іграшками та іграми, матеріалами для розвитку індивідуальних творчих здібностей, гурткової, секційної роботи, технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення відповідно до встановлених норм та порядку забезпечення осіб з особливими освітніми потребами допоміжними засобами для навчання, затверджених Кабінетом Міністрів України.

107. Спеціальна школа може мати інші кабінети та приміщення відповідно до потреб освітнього процесу.

108. Засновник забезпечує щоденне підвезення учнів (вихованців) до спеціальної школи та у зворотному напрямку, у випадку, якщо таке підвезення не перевищує годину часу або здійснюється в межах одного населеного пункту.

109. Спеціальна школа має право здійснювати міжнародне співробітництво в установленому законодавством порядку.

110. Спеціальна школа може надавати платні послуги для осіб, які не здобувають освіти в спеціальній школі. відповідно до законодавства, зокрема:

надавати (проводити) корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (заняття) на підставі договору між закладом освіти та батьками (законними представниками) дитини;

проводити реабілітаційні заходи у реабілітаційному відділенні (за умови створення його як структурного підрозділу спеціальної школи та отримання відповідної ліцензії) та отримувати відшкодування вартості реабілітаційних заходів за рахунок бюджетних коштів відповідності до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з

інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 27 березня 2019 р. № 309, або за рахунок інших джерел на підставі договору між закладом освіти та батьками (законними представниками) дитини;

проводити, у тому числі на платній основі, для педагогічних працівників закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, батьків (інших законних представників) спеціальні курси, семінари, тренінги, стажування, підвищення професійної майстерності в іншій формі, що не потребує отримання відповідної ліцензії відповідно до підпункту 3⁻¹ пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності»;

отримувати часткову оплату відповідно до законодавства за утримання учнів у пансіонах спеціальної школи відповідно до підпункту 19 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» та згідно з Порядком проживання та утримання учнів в пансіонах, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

у випадку тривалого перебування протягом дня в закладі освіти відповідно до підпункту 18 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності», забезпечувати харчуванням на платній основі дітям, які не є учнями (вихованцями) спеціальної школи, але відвідують реабілітаційне відділення спеціальної школи,

забезпечувати на платній основі харчуванням працівників закладу освіти.

111. Кошти, які отримує спеціальна школа за надання платних послуг, направляються на забезпечення діяльності спеціальної школи, оновлення її матеріально-технічної бази.

112. Звітність про діяльність спеціальної школи здійснюється відповідно до законодавства.